

Cuprins

La bordel	5
Copiii morții	7
Dihania din spate.....	9
17 sutimi de copil-viu	11
Priviți-i în ochi	13
Crima ca pasiune.....	15
McDonald cu pruncul.....	18
Lumină înghețată peste mlaștini	20
Despărțirea de comunism.....	22
Aimez-vous Marx?	27
Cum ne asigurăm eșecul în alegeri.....	31
Își adună lăncu oasele... ..	33
De ce zburăm în Cosmos	35
Che ti dice la patria?	44
Parisul vesel.....	47
Manuscris de la Marea Moartă.....	50
Un șofer de elită.....	52
Cântarea României pe drumul Damascului.....	54
Pancarte și kalașnikovuri	56
Vizită de lucru.....	58
Clopotul.....	61
Zbor peste cuiburi de năluci	64
Lupul singuratic.....	66
Triumful realismului capitalist	67
A doua moarte a lui Marin Preda.....	69
Faust șomer	72
Construcția.....	74
Dor de Ceaușescu	76

Cerul gol deasupra noastră.....	78
Tâmpla spartă.....	81
Separarea corupțiilor în stat.....	84
Intelectualul ⊕ Politica.....	86
No comment.....	89
Începutul eternității.....	92
Harul și darul.....	94
Sfârșitul iluziei.....	95
Să vie heghedușii!.....	98
Literatura cărților de vizită.....	101
Extremiști cu suflet de chelner.....	104
Adevărata cenzură.....	106
Cultura fără ură.....	109
Ultima soluție.....	110
De la Köln la Voroneț și retur.....	112
Blestemul Faraonului.....	115
Spațiul locativ al nemuririi.....	120
Altitudine fără atitudine.....	123
Un om care a gândit.....	126
Un prinț din Levant.....	129
Care Tuțea?.....	134
Promenada lui don Paler de la Mancha spre Damasc.....	138
Blocnotesul de la București.....	141
Sora mea de dincolo.....	145
Un jeg.....	149
Omertă.....	153
Paris Est.....	156
Primăvara la Sofla.....	163
Other passports.....	169
Water Closet.....	171
Cancerul din inima Europei.....	174
America, America.....	176
Cuvintele și războiul.....	179
Călătorie la capătul mlei.....	185
A nu fi.....	188

Artistul și șarpele-găină	189
Măscăricii puterii roșii	191
Cultura de gașcă	193
Sediul central al neantului românesc.....	195
Realismul cuantic.....	197
No ness	200
Traversarea oceanului	202
Farmecul discret al proletcultului	204
Toate revoluțiile sunt comuniste	207
<i>Mein Kampf</i> este o carte.....	210
Victoria de-o clipă a inteligenței morale	212
Pe creasta valului de sânge.....	215
Thymos și dinosauri.....	219
Istorie sub ochiul magic.....	221
Ce se vede.....	224
Imperativul categoric al iubirii	227
Moralitatea nebuniei.....	232
Mase și mese.....	233
Fratele celor uciși de patrie.....	235
Copiii fiarei.....	240

© 1998, 2013 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Matthias Grünewald (circa 1470-1528),
Ispătirea Sfântului Anton (circa 1515, detaliu)

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, ct. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

POPESCU, CRISTIAN TUDOR

Copiii fiarei / Cristian Tudor Popescu. – Iași: Polirom,
2013

ISBN print: 978-973-46-1455-4

ISBN ePub: 978-973-46-4210-6

ISBN PDF: 978-973-46-4211-3

821.135.1-92

Printed in ROMANIA

Cristian Tudor
POPESCU

Copiii fiarei

Ediția a III-a

POLIROM
2013

Un prinț din Levant

În fluxul memoriei, anii duși se stafidesc. Din unii, mulți, nu rămâne decât un număr. Din alții, oricât de plini, unul sau câteva evenimente, îndeobște zgâlțâieli politice sau naturale: cutremure, rebeliuni, secetă, războaie, inundații, revoluții, zăpezi până la cer. Pe la începutul anilor '30, James Chadwick, descoperitorul neutronului, scria: „Dacă ar fi să facem raportul între frecvențele de apariție ale cuvintelor «neutron» și «Hitler» în presa mondială, unul la un milion ar reprezenta probabil o estimare zgârcită. Și totuși: Hitler este doar un tiran, de care mai devreme sau mai târziu vom scăpa, dar de ce ne va aduce neutronul s-ar putea să nu mai scăpăm niciodată”. Există o istorie a timpului și o istorie a eternității. Pentru mine, o întâmplare aparent discretă aparține cu siguranță timpului sacru: apariția *Levant*-ului lui Mircea Cărtărescu. Traectoria acestui scriitor (accentuez cuvântul, deoarece Cărtărescu nu este doar poet, cum cu obstinație insinuează unii prozatori mai săraci cu harul, ci și un excepțional prozator și eseist) este neasemenea celei a colegilor săi de generație. Ce este *Levantul*? Un uriaș ou pictat, nu mai greu decât eterul pe care-l conține, clocit de această personalitate artistică intens introvertită, ca o reacție de echilibrare la presiunea cruntă a vremurilor din urmă (cartea

este terminată în 1988). Sigur, specialiștii îl vor considera, și pe bună dreptate, „un manifest literar postmodern” (Ov.S. Crohmălniceanu). Toate datele și reperatele postmodernismului (teoretizate de altfel, cu rigoare, de însuși Cărtărescu) pot fi identificate aici. Ceea ce ridică textul lui Cărtărescu mult deasupra considerentelor de teorie literară este *enthousiasmos*-ul, însuflețirea extraordinară, clocotul de autentică substanță umană; inventivitatea deja celebră a autorului, suprapusă unui stil și unui univers lexical retro (prima jumătate a secolului trecut) stăpânit perfect, permite neașteptate recuperări ale unor topoii poetici ultrauzați. Ce alt obiect poetic mai banal decât sufletul? Și totuși: „Manoil privea prin coaja străvezie-un peisagiu/ Ce cuprinde într-o-laltă fandacsie și miragiu/ Unde norii au schelete, turlele au rochi de bal,/ Lunele cu gene albastre, încurcate ca-n Nerval,/ Ale frunzelor aripe-s vene, ochii lor vitralii-s/ Șoldul apelor domoale voluptos e ca-n Novalis,/ Însuși ceriul e un pântec, soarele e-un ombilic/ Subt pământul ca de sticlă sunt petale, ca în Tieck.../ Toate în anamorfoze stranii se resfrâng în bilă/ Și-apoi se inversează-n a croului pupilă,/ Pe retină pune fire de colorii ca pe gherghef/ Și lichide colorate curg pân nervii de sidef/ Pân' ajung prin centrul optic, unde se combină straniu/ Și apoi se proiectează pă perețele de craniu/ Și astfel să-ncheagă visul iar în sala uriașă/ Șade-un singur spectatoriu, ce se zbate strâns în fașă,/ Paralitic, doar privire, doar dorinți, numai terori,/ Arc-un singur ochiu-n frunte și aripe-n subțiori/ Este tristul, veșnic singur, sufletul al meu și-al tău”. Sau însăși Poesia: „Iar sub boltă un fantastic mehanism: E Poesia,/ Sunt pistoane

lucitoare dă oțel, e și Maria/ Ce își poartă
pruncu-n mânuri, dar Iisus copilul are/ Țeasta
rasă și-mpărțită în pătrături de culoare/ Și
din pelea țestii-i iese electrozi; e și un flutur/
Ce cu trompa sughe-amanții, cocârjați în așter-
nuturi/ Între axele cu came, pârghii, biele și
șurube/ Doarme un bărbat cu sânuri, coperit
dă plăgi și bube/ Ci din fiecare rană esc-un
astru ce scânteie.../ Lângă un cazan cu aburi
roboteste o femeie/ De pământ, dar îmbrăcată
numa-n purpură și glod/ Ce-i răsare o cartelă
perforată dă din șold/ Iar o prizmă colorată
între ochi reflectă sala./ Cea femeie la mașina
de cusut mișca pedala/ Până fluturul din aripi
da, și-l mângâia Maria/ Pă însinguratul, blân-
dul, torturatul prunc Mesia”.

Un obstacol dintre cele mai dificile (mai ales în „aste vremuri”) pentru orice poet, sentimentul patriei, este depășit de Mircea Cărtărescu printr-un salt cosmic: „O, patrie, știu că lumile-s praf/ Că însuși cosmosul e pulberea din urma copitelor/ Dar ochii ome-nești te văd frumoasă/ Ești ca o fetiță care și-a pus în păr un lanț de margarete și unti-șor/ și care privește umbra lăsată de nori pe pajiste./ Dar unde, unde e gloria din trecut?/ Mereu între două epoci, între două imperii/ Între două stări de spirit s-a aflat neamul meu fericit-nefericit./ Dar azi el a pierdut totul, căci a pierdut speranța./ Azi el cunoaște voluptatea supunerii, beția robiei,/ Azi chiar eroii sunt resemnați, letargici [...] De-ntrebi pe țaran ce-i patria, el începe a plânge./ De-ntrebi pe meseriaș, se încruntă și tace./ De-ntrebi pe negustor, îți răspunde pe altă limbă/ De-ntrebi pe boier, îți râde în obraz”. În una din capodoperele sale speculative, *Istoria literaturii bitice*, Stanisław Lem închipuie inteligențe artificiale

care pot crea imagini geometrice ale unor opere literare umane. Echivalentul vizual al operei lui Dostoievski se dovedește a fi un tor (covrig) spart; bucata lipsă, creată prin deducție de către computer, este un roman intitulat *Devocica (Fetița)*. El este de *Dostoievski*, cu toate că acesta nu l-a scris niciodată! Lem dezvoltă de aici o întreagă disciplină științifică dedicată completării operelor marilor autori cu *ceea ce n-au scris*, fie din cauza morții premature, fie din lipsă de curaj. Nu credeam să întâlnesc o aplicație practică a acestei frumoase speculații. Iată că o realizează Cărtărescu: „Dar ochiul ei cu gene lungi / E rece cum e gheața / Din creștet vâlul i-l alungi / Ca să-i descoperi fața / Și inima-ți îngheață în piept / Și te încacă plânsu-ți / Cu ochii goi se uită drept / La tine, singur însuți / Și te deștepti apoi din somn / În vuietul de ape / O, vino iar, al umbrei domn / Aproape, mai aproape...”. Eminescu, nu? Exact, nu pastişă, parodie nici atât, este chiar Eminescu scris de Cărtărescu după mai bine de un veac. Același lucru îi reușește perfect cu Arghezi și Blaga, mai puțin cu Barbu și Bacovia. Departe de-a se abandona ludicului, Cărtărescu nu se jencează să atace, cu un patetism de bună factură, probleme fundamentale ale ființării – cosmosul, Timpul, destinul speciei umane, al artei, dumnezeirea. Face pentru asta apel – fără complexe umaniste – la René Thom și a sa „teorie a catastrofelor”, la Heisenberg și legile universului cuantic, la Lévi-Strauss și structuralism, la Baltrusaitis etc., reușind să încorporeze toate acestea în țesătura poetică. Nu pot să nu citez portretul Dumnezeuului (sau al lui Dumnezeulea! cum spune efendi Auctore): „Te-am căutat peste tot. Între orăcăitul copilului / Abia ieșit din uter și încețoșarea /

din ochii celui care trebuie să moară/ Am simțit că nu asta e tot./ De ce ne chinuiești? de ce lumina stelelor/ Și luciul elitrei de buburuză/ ne fac să te bănuim?/ De ce apari fugitiv în mirosul frunzelor de mărar?/ .../ De gândit, gândesc prost la tine. Unde tu simți/ duhoarea de creier, te depărtezi. Nimeni, nimeni/ nu te-a gândit corect”.

Mă opresc aici, sperând că e de ajuns pentru a convinge cititorii de necesitatea acestei lecturi esențiale, dar nu înainte de a mai adăuga versului cărtărescian un alt atribut, fără comentarii: noblețea. Un prinț din Levant, îndrăgind vânătoarea... Vânătoarea de iluzii mai adevărate decât realul, de mari întrupări ale spiritului care trebuie prinse și aduse în această lume.

Care Țuțea?

Mărturisesc un prost obicei, pe care mi l-a indus ritmul existenței postrevoluționare: dacă după 40 de pagini o carte se încapățânează să nu-mi spună nimic, dau cu ea de-a azvârlita. Ceva m-a oprit să fac asta cu volumul purtând pe copertă numele lui Petre Țuțea – *Bătrânețea și alte texte filosofice*, editura Viitorul Românesc; am răzbit cu dârzenie până la pagina 100. Apoi, dintr-odată, lectura s-a fluidizat, întrucât devenisem interesat să văd până unde se poate merge. Și am văzut: până la capăt, adică pag. 140.

Așa-zisa „carte” a lui „Petre Țuțea” este un soi de carnet de însemnări aparținând unei persoane stăpânite de câteva idei (reductibile, poate, la una singură): „Dumnezeu este. Cunoașterea la scară umană este astfel condiționată și, deci, limitată, numai adevărul revelat fiind absolut. Nu se poate scăpa pe cale rațională de neliniștile vieții oarecare, de stăpânirea hazardului și a morții. Cultul naturii aparține omului mulțumit în condiția de sclav al acesteia, posedat de prejudecăți științifice și deci mărginit, indiferent, sceptic și, până la urmă, resemnat și stupid. Filosofia, știința, arta și tehnica [...], în aceste discipline ale omului autonom (fără Dumnezeu – n.n.) pot exista foloase, plăceri, rătăcirii și nici urmă de adevăr. Religia mută știința în cultură, în